

Az ellopott város

Beszélgetés Weinberger Attila blues-zenésszel

Márton Evelin interjúja

Milyen volt Nagyváradon gyermeknek lenni? Mennyire ismerted a város zsidó múltját? Milyen történeteket hallottál, mire emlékszel?

Akkorra, mire felnőttem, azaz a lelkiismeretem és a tudatom kialakult, Várad már egy rendkívül pezsgő, kozmopolita kulturális közösség központja volt. Rengeteg amatőr színház létezett, működött vagy három irodalmi kör, az egyiknek, az Ady-körnek én is tagja voltam. Kéthavonta tartottak színházi bemutatót, nem beszélve a híres hétfő esti koncertekről, amelyeket a Filharmóniai Társaság tartott. Oda minden iskolás eljárt, mindnyájunknak bérlete volt a kakasülőre. Még csokolóztunk is ott, a nagy függönyök mögött, hát ezért is jártunk oda.

A hetvenes évekről beszélünk?

Az 1975 és 1983 közötti időszakról. Tomori Pali barátommal jazzklubot is szerveztünk Váradon, képzeld. Minden héten kedden mutatunk be valamit mindenféle eldugott pincékben, tehát abszolút szubkulturális mozgalom volt.

Tehát ti voltatok a nagyváradí underground.

Szó szerint. A múzeum a kiállítások rendezése mellett nagyon mozgalmas közösséget alakított ki maga köré, happeningek zajlottak. Ott ismertük meg a happening fogalmát. A költők leginkább a kávéházakban gyűltek össze, így Gittai Pista például, vagy Sall Laci. Markó Béla gyakran „jött le”, amikor még Ady-körös volt. Az én generációból Szűcs Laci volt a költészeti csoport egyik alaptagja. Nagyon dinamikus zajlott az élet akkoriban Nagyváradon. Zárójelben említeném: most úgy érzem, az én városomat ellopták a jövevények. Sajnos a mai Váradnak semmi köze ahhoz a Váradhoz, amelyről az előbb meséltem.

Milyen érzés hazamenni a városodba?

Haza? Igen, valóban, ott él édesanyám és az egyik fiam. De azt a várost ellopták. Az a Várad, amelyiket én ismertem, amelynek része voltam, és ahol felnőttem, az már nincs. Már az utca nyelve is megváltozott, már nem beszélnek szépen sem magyarul, sem románul. Most, amikor hazamegyek, nagyon ritkán találkozom olyasvalakivel, akit ismerek, akár személyesen, akár látásból.

Nem gondolod, hogy ez természetes folyamat? Hogy ezzel mindenki így van egy kicsit, aki elköltözik a szülővárosából? De ebbe az érzésbe az is közrejátszhat, hogy sok erdélyi városnak az idők folyamán megváltozott az etnikai összetétele.

Nem tudom, én csak saját tapasztalatból tudok beszélni, csak azt tudom megosztani.

Visszatérve a „zsidó kérdésre”...

16-17 éves koromig nem tudtam, hogy zsidó vagyok. Akkor a kezembe került egy könyv, Leon Urisnak az *Exodus*a. Miközben olvastam, ismerős érzés fogott el. Nem tudtam pontosan megfogalmazni, olyan rokonszenvéféle. Tudtam, miről van szó, hozzátartozónak éreztem magam. Ismertem a családnevünket, vagyis édesanyám családnevét, amelyet most én is viselek. Miután elváltak a szüleim, édesanyám unokatestvére, Villány Gyuri volt az a férfi minta, akit én tíz-tizenkét évesen bizalmammal kitüntettem, hozzá fordultam mindenféle fiús kérdésben. (Sajnos ő időközben elhunyt.) Akkor is hozzá mentem, amikor elolvastam a könyvet. – Nézd, Gyuri, mit éreztem, szerinted miért van ez? – kérdeztem. És ő azt válaszolta: – Hát igen, mi zsidók vagyunk. Erre megkérdeztem édesanyámat, miért nem mondta ezt el nekem. Azt válaszolta, hogy védelemből. Anyámat nagyon megviselte, hogy hét-nyolc éves kislány korában lent a szennyecsatornában bujkáltak, nagyapámat pedig elvitték Auschwitzba. Ezért döntött

úgy, hogy én inkább ne tudjak erről, így talán jobban megvéd az időktől és a helyzetektől. Emiatt nem kaptam zsidó nevelést gyermekkoromban. Amikor 16-17 évesen megtudtam, hogy zsidók vagyunk, rögtön úgy éreztem magam, mint aki újjászületett, megvolt az identitásom. Bele is vetettem magam: könyvekbe mélyedtem, kérdéseket tettem fel, zsinagógába kezdtem járni, ahol aztán tagja lettem a Talmud Tóra nevű klezmerzenekarnak és kórusnak, és ahol éppen Villány Gyuri, a nagybátyám volt a karvezető.

Addig nem is tudta, hogy ő ott karvezető?

Nem. Nem titkolta, csak hát addig valahogy nem került szóba. Havonta kétszer-háromszor ellátogattunk egymáshoz, közös családi ebédeken vettünk részt, de a zsidó kapcsolatokról senki sem beszélt. Tizenhat éves koromban fogtam föl a zsidó létemet, és azóta fejlesztem.

WEINBERGER ATTILA (A. G. Weinberger) gitáros, énekes, producer 1965. augusztus 30-án született Nagyváradon. Gitárosként, szólistaként, rádiós műsorvezetőként kezdte. 1983 és 1988 között a nagyváradi Metropol zenekar gitárosa volt. 1990 után Magyarországon, Svájcban, Németországban, Törökországban, Izraelben is koncertezett. 1996-ban eljut Amerikába, egy évvel később pedig Bill Clinton bukaresti látogatásakor lép fel a román főváros központjában. Az amerikai elnök személyesen köszöni meg ezt neki. 1996-ban, immár A. G. Weinberger művésznéven kiadta első lemezét (*Good Morning Mr. Blues*). Ezt követte 1997-ben a *Standard Weinberger* című korong, majd 1999-ben a *Transylvania Avenue*. 1998-ban létrehozta a BlueSylvania Alapítványt, egy évvel később pedig a BigFoot Entertainment lemezkiadót és zenei promóciós irodát. 1999-ben végig turnézik, népszerűsége a csúcsra ér. 2000-ben újra Amerikába megy, négy évvel később pedig Svájcban készíti újabb lemezét. Negyedik nagylemeze, a 2006-os *Nashville Calling* premiernek számít a romániai zenei életben: hazai zenész korábban nem büszkélkedhetett teljes egészében az Egyesült Államokban készült albummal.

Emlékszel, mekkora volt a zsidó közösség akkoriban Nagyváradon? Jártak zsinagógába? Összejöttek?

Sajnos nem voltak sokan. A háború előtt nagyon komoly közösség volt, hatvan-nyolcvanezer ember, tudtommal. De akkora, mire én elkezdtem zsinagógába járni, nyolcszáz-kilencszáz fő maradt csupán, főleg idős emberek. Manapság még kevesebben vannak. Mert a hatvanas-hetvenes években, aki akkor fiatal volt, az mind elment. Ezt persze utólag tudtam meg.

A bukaresti közösségbe is eljársz. Nagy a különbség van a romániai magyar zsidók és román zsidók között? Vagy mind olyan kevesen maradtak, hogy már nem érezhető különbség?

Eljárok, persze, ahol van közösség, oda el kell járni. Bizonyára van különbség ma is. Szerintem ennek oka a félelem szintjében keresendő. A nagyváradi zsidóság kevésbé félt, mint a bukaresti, vagy a moldvai zsidóság, talán mert messze estek a központtól. Váradon amúgy is sokkal könnyebben lehetett elviselni a diktatúrát, ott valahogy senkit nem érdekelt ez annyira, talán ezért is történhetett meg, ennyire dinamikus, pezsgő, kozmopolita élet zajlott a városban. Mert senki

nem vette komolyan. Mindenki tudta, ki a párttitkár, ki a szekus, semmi gond nem volt. Bukarestben szerintem sokkal érdekesebben érződött a kontroll.

Vizont a közösségi élet most, itt Bukarestben a legpezsgőbb – hogy a kedvenc kifejeződésedet használjuk. Indítottatok egy közösségi rádióadót is az év elején, a Radio Shalomot, amelyben te is közreműködsz, ugye?

Persze, persze – ez egy óriási találmány. De a pontosság kedvéért: nem a bukaresti közösség indította, hanem a JCC (Jewish Community Center), a zsidó közösségi ház, amelyet a Joint támogat és finanszíroz. Ez a rádió is a Joint tulajdona. Csak azért mondom mindezt, hogy lásd, szükség volt arra, hogy Amerikából jöjjön valaki, és megszervezze, elindítsa – és az egész közösséget felrázza. Itt, a bukaresti közösségi házban nagy a kínálat: gyermekfoglalkozások, különféle tanfolyamok, nyelvkurzusok, filozófiai tanfolyamok vannak, még főzőiskola is működik lent a klubban. Nagyszerű szakácsunk állandóan ellát minket saksukával, humusszal, mindenféle mediterrán fűszerekkel, mostanában pedig, épp a közösségi házzal szembeni kis udvarban nyílt egy gyönyörű szép terasz, ahol sörözni lehet. Nagyon kedves, nyílt közösség fogadja az érdeklődőket, mindenkit szeretettel várnak. Ja, és az emeleti kétszáz férőhelyes teremben lehet koncertezni meg táncházat tartani. Minden hónapban rendezünk egy úgynevezett ciorbariát (a román savanyú levesből ered a neve): ki-ki hoz valamilyen otthon főzött levest, egy lejt kell fizetni, és azért a kedves közönség kap egy kis talkát, és abba amennyi leves belefér, azt mind megeheti.

Tehát jól érzed magad ott?

Persze, de hát ez a természetes, ez a dolga egy közösségi háznak, hogy ápoljon és befogadjon mindenkit, tárt karokkal várjon. És tájékoztatson mindenkit a létezésünkről.

Hogyan találkoztál a zenével? Az egyik interjúban azt nyilatkoztad, hogy egy lázálom következtében döntöttél úgy, hogy zenész leszel.

Nem lázálom volt az, hanem kóma. Négy napig voltam eszméletlen. Agyhártyagyulladásom volt. Ilyenkor két eset lehetséges, vagy megmaradsz, vagy nem. Amikor helyrejöttem, újra meg kellett tanuljak beszélni és járni, mert a betegség valamilyen motorikus központot tá-

madott meg az agyamban. Azóta maradt ez a kis beszédhibám, ha sietek, nem tudom a szavakat precízen, kereken kiejteni, akkor összehadaram a dolgokat néha-néha. Anyám mesélte, hogy amikor magamhoz tértem, az volt az első mondatom: Miért hoztatok vissza? A második pedig hogy: Na, anya, én rock-and-roll gitáros akarok lenni.

Így konkrétan? Rock-and-roll gitáros?

Igen, így, rock-and-roll gitáros. Mit tudtam én tízéves koromban, hogy mi az! Egyáltalán: mit tudtam a rock-and-rollról? Érdekes, nem nagyon emlékszem vissza, mit történt velem tízéves korom előtt. Foslányokban visszajön néha egy-egy kép, de nem tudom folytonosan átlátni.

Hogyan kezdted el zenét tanulni, autodidakta módon?

Nem egészen. Amikor anyám meghallotta, hogy gitáros akarok lenni, azt mondta, hát jól van, beteg a gyerek, ne veszekedjünk vele, ne idegesítsük – vett nekem egy gitárt. Ott laktam Váradon az Arany János utcában, ahol most a református egyetemnek a bentlakása van. Óriási szobák... a református egyház tulajdona volt, és érdekes módon, volt kilenc lakás, és abból hétben zsidó családok éltek. Mi a földszinten laktuk, fölöttünk lakott a régi református püspöknek, Papp Lászlónak a két lánya, akik közül én az egyikbe, a Manyikába halálosan szerelmes voltam. Gyönyörű szép kreol bőrű nő volt a Manyika, mindig jártak görög, spanyol fickók hozzá, abban az időben, tehát érted. A Manyikának volt egy nővére, a Papp Éva, aki egy zongoraművészhez ment feleségül, Farkas Pálnak hívták, kolozsvári művész volt, egy ilyen regionális zongorasztár, koncertzongorista, hozzá ment fel anyám, hogy nézd, Pali, itt van a fiam, ez történt vele, ismersz valakit, aki tudna segíteni? Ő meg azt mondta, persze, és elvitt minket Bokor Barna tanár úrhoz, aki hegedűművész és a váradi Filharmónia Társaság első hegedűse volt abban az időben. Ő zenetanítással foglalkozott, viszont nem tudott gitározni. Halvány gőze nem volt a gitárról, de lehet, hogy ez volt a szerencsém. Mert ő valóban zenét tanított, nem gitárt.

Tehát kottaolvasás, hangtan..

...zeneelméletet, igen. Három évet jártam hozzá. Nagyon hamar rájött arra, hogy nem vagyok klasszikus beállítottságú, így nem is erőltette a klasszikus elméleti oktatást. Hanem volt neki

egy régi Philips orsós magnója, azon feltette nekem a Golden Gate Quartetet. És még egy zongoristát, akit úgy hívnak, hogy Jacques Loussier, még ma is működik az úriember, ő attól volt zseniális, hogy Bach műveit dzsesszes módon adta elő egy jazz-trióval. Ez a két hanganyag engem annyira megfogott, hogy elindult bennem valami. Azóta is ezen az úton járok.

Közben pedig otthon gyakoroltál a gitáron. Hogyan? A rádióműsorokban hallott dalokat próbáltad lejátszani, vagy lemezek alapján improvizálni?

Ezt mind, amit felsoroltál. Hallgattuk a Kosuth rádióból például a kívánságműsort, vagy a Petőfi rádiót és az Amerika Hangját. Utóbbiban volt egy szerkesztő, Willis Clark Conover, aki hetente kétszer jó dzsesszt tett a műsorába. Meg aztán ott volt az ócskapiac is. Tulajdonképpen utcagyerek voltam, tizenkét éves koromban meglógtam otthonról, és a Rhédey parki verekedős brigád révén bekerültem egy ócskapiacos maffiába. Az ócskapiacra lemezeket, farmernadrágot, esemény utáni tablettát, csokoládét, kávékat lehetett beszerezni. Én voltam a másodkéz – én is vettem valakitől a cuccot jó áron, és még jobb áron adtam tovább. Így gyűlt egy kis pénz, és így gyűltek a lemezeim is. Nálam azok a lemezek maradtak, amelyek nem kellettek senkinek. Ingyen. Szerencsém volt, mert az első lemez, ami nálam maradt, az egy B.B. King lemez volt, a másodiknak pedig egy Billie Cobham nevű dobos *Spektrum* című lemeze. Ezen van egy szám, amit egy Tommy Bowlin nevű gitáros játszott, a címe pedig *Red Baron*, azaz a Vörös Báró. Igaz történetet dolgoz fel. Ismered a sztorit? Az első világháborúban volt a német császári hadseregben egy zsidó pilóta, őt hívták Vörös Bárónak. Lelőtték egy légi csatában. Nagyon érdekes történet, film is készült belőle. Na de a szám, meg a gitáros, hát engem úgy agyonvert, hogy attól a perctől kezdve tudtam: ez az én utam. Ez volt az egyik meghatározó mérföldkő az életemben. Tudtam addig is, hogy mi akarok lenni, csak hogy melyik irányba induljak, az nem volt világos.

Hogyan kerültél az 1968-ban alapított Metropol nevű rockegyüttesbe? Hiszen a tagjai sokkal idősebbek voltak nálad.

Pofátlanul. Két tag a Metropolból a mi utcánkban lakott, én meg taknyos kisgyerekként mindig odamentem a rollerrel a nagyfiúkhoz. Mi a 4. szám alatt laktunk, ezek a hosszú hajú

srácok pedig, ha jól emlékszem, a 14. alatt. Mindig kihúzták a triplastekekert az utcára, kitétték a lemezjátszót, és ott hallgatták a Stonest. Mit tudtam én akkoriban, hogy mi az, amit ők hallgatnak, de odamentem, mert kedvesek voltak. Ez a két tag a Metropolból is köztük volt. Aztán kilencedikes koromban, hogy bejuthassak egy Metropol koncertre, elmentem gusternek. Tudod, mi az? A guster az, aki cipeli a ládákat. Az iskolából haza sem mentem, mert tudtam, hogy délben egy órakor találkoznak a könyvtár előtt, ahol a furgontaxik állnak, ott odaadom Mukinak, az egyik technikusnak az ellenőrzőmet, elmegyünk a Metropol próbaterméhez, bepakoljuk a hangszereket, elvisszük őket a kultúrházba, a fellépés helyszínére – mindennek fejében ingyen meghallgathattam a koncertet. A baj csak az volt, hogy a fellépés után a szerkót szét is kellett szerelni, és vissza kellett vinni a próbaterembe. Éjjel egykor-kettőkor értem haza. Egyik alkalommal megkérdeztem Mukitól, hogy Muki, hogy kerülhetek be a zenekarba? Mire ő nagy bölcsen azt válaszolta: – Hát cuccod kell legyen, fiú, cuccod. Ez a Muki egyébként egy görög srác volt, arról híres, hogy az ecetet úgy itta, mint mi a teát. Mukinak most kft.-je van Váradon, a Kegelet kft., most halottas bizniszben utazik. Na szóval, miután bekerültem a Metropolba, a Muki lett a technikusom, megváltoztak tehát az erőviszonyok. Érdekes fazon volt mindenesetre.

Milyen érzés volt először egy színpadon állni a Metropolal?

Semmi különös. Én mindig is tudtam, hogy nekem ott a helyem. Hát így kerültem be a zenekarba is, pofátlanul, ahogy mondtam. Haza-jöttem a katonaságból 1984 őszén, és elmentem Félixfürdőre, akkor éppen ott játszottak egy szalodában. Odamentem hozzájuk, Bélához, a doboshoz, és azt mondtam neki: Béla, én jobb vagyok mint a te mostani gitárosod. Itt a telefonszámom. Így, pedig csak egy taknyos kölyök voltam még.

Ráduly Béláról, a Metropol dobosáról beszélünk.

Igen. De én tényleg tudtam, hogy mi vagyok. Ez októberben történt, november végén felhívtak, hogy gyere, játsszál velünk szilveszterkor, nincs gázsí, de a borraivalót elosztjuk. Így kerültem be a zenekarba 1984 szilveszterén. Utána jöttek a turnék, lemezfelvételem nem volt velük, azt nem sikerült csinálni, sajnálom is. 1988-ban kirúgtak, mert nem voltam hajlandó kemény metázenét hallgatni, és kivenni a gitárszólókat

egy az egyben. Mondtam nekik, hogy engem ez nem érdekel, nem így gondolom, én szabad ember vagyok, azt játszom, amit akarok.

És a Securitate? Békén hagyott, nem kerestek, nem zaklattak? Nem akartak csöbbe búzni, nem ajánlották, hogy legyél besúgó?

Háromszor tartóztattak le. Pár éve elmentem a Securitate Irattárát Átvizsgáló Bizottsághoz, és megérdeklődtem, volt-e követési dossziém. Volt. A kódnevem: „A Vandál”. Nem tudtam róla. Annyira profin dolgoztak, hogy nem vettem észre, hogy megfigyelnek. Három és fél évig figyeltek, még hozzá azért, mert valaki (egy szomszéd, egy jóakaró) feljelentett, mivel hosszú hajú voltam, zenész, és nem volt munkahelyem. Azt jelentette, hogy külföldiekkel járok össze, és el akarok menni Romániából. A Securitate pedig, mivel feljelentést kapott, a törvények szerint elindította az eljárást.

Megtudta, ki jelentett fel, illetve ki figyelt?

Nem, megkérdeztem ugyan, de szerintem ezek az illetők még élnek, tehát még operatívák. X, Y, Z – ez volt a három informátor, de ugyanakkor a dosszié első oldalán az állt, hogy egy 11 fős csapat állt össze a megfigyelésemre, és mindannyian rangosak, őrnagytól felfele.

Tehát nagyon zavaró tényező voltál számukra.

Á, nem, nem hiszem. Ha elolvasnád a dossziét, összesen körülbelül ötven lap, kézzel írott jelentések, jegyzetek – de semmi különös. Engem az zavar így utólag, hogy mindig tudták, mikor melyik szeretőmmel vagyok Félixfürdőn. Ennyire közel jártak hozzám. Mostanában felmerült bennem az a gondolat is, hogy valamelyik akkori barátnőm lehetett a besúgó... Mindenesetre nagyon diszkréték voltak. Az utolsó aktacsomó utolsó oldalán az áll, hogy a feljelentés tárgya érvényét veszítette, mert ez az ember nem akar elmenni az országból, és nem végez semmiféle felbujtó tevékenységet, tehát a követésemet ezennel abbahagyják, mert értelmetlen. És ezzel le is zárták az ügyemet. De még ezelőtt, 1986-ban letartóztattak, mert a nagyváradi *Fáklya* napilap szerkesztőségébe betörték, és ellopták az írógépeket, az egyik tanú pedig azt nyilatkozta, hogy egy magas, hosszú hajú fiút látott a betörés színhelyén.

És akkor az csakis a Weinberger lehetett.

Nem, szerintem több, a leírásnak megfelelő fiút begyűjtöttek. Vasárnap délelőtt vittek el otthonról. Csúnya volt, heten jöttek értem, anyámat az ajtóból félrelökték, pedig nem volt semmiféle írásos engedélyük. Nagyon brutálisan viselkedtek. Pont aznap utaztam volna Kolozsvárra, ahol színházi bemutatóm volt, zenét írtam az *Ezek a szomorú angyalok* című Dumitru Radu Popescu darabhoz. Egy órakor indult volna a vonat, de kilenckor elvittek. Kérdeztem, mi történt, de nem válaszoltak. Bejött hozzám egy altiszt üvöltözve, papírt meg írószert hozott, és rám parancsolt, hogy írjam a vallomásomat. Kérdeztem tőle, mit írjak, nem tudom mi történt, de nem válaszolt, elment. Ekkor bejött egy másik úriember, egy bajuszos, öltönyös, egy nagyon műveltnek tűnő ember, szerintem valamilyen magas rangú tiszt lehetett. Érződött a beszédén, hogy tanult ember. Odajött hozzám, és megkérdezte, hol voltam az utóbbi két hétben. Éppen turnén voltunk a Metropollal – hű, gondoltam magamban, itt a pénzről lesz szó. Tudniillik rengeteg pénzt kerestünk az együttessel, de, hogy úgy mondjam, a törvényes keretek szélén, ezért volt egy standard szövegünk erre vonatkozóan, megegyeztünk, hogy mind ugyanazt mondjuk, ha netán elkapnak. Mondom a tisztnek, hogy turnén voltunk Moldvában – azt válaszolta, hát akkor ezt írjam le. De, mondom neki, nekem vonatom indul délben, azt mondja, jó, akkor tessék menni, és ennyi volt.

Tudta, hogy a Metropol zeneileg nem a végállomás. Létre is hozta még 1986-ban a Transylvanian Blues Communityt. Ennek mi a története?

Egy dzsesszfesztiválon találkoztunk Nagyszébenben a fiúkkal, Harry Tavitiannal, Corneliu Stroeval és Catalin Rotaruval, akit mi csak Oase-nak, azaz Csontoknak becéztünk mert olyan sovány gyerek volt. Volt ott egy jam session Szebenben, ha jól emlékszem a Pionír (Úttörő) Palota sportpályáján, utána pedig összeültünk, és megegyeztünk, hogy elkezdünk együtt zenélni.

Akkor már tudta, hogy a blues az az irányvonal, amit követni fogsz?

Nem, ez nekem sohasem volt az irányvonalam. Én egy blueszal rokon zenész vagyok, csak mivel a hozzáértő sajtónak szüksége van arra, hogy mindenkire rátegyen egy címkét, ezért rám ragasztották, hogy blues-zenész. Én meg minek harcoljak ellene? Ám az én történelmi motivációm egészen más: az én népem, vagyis

a zsidó nép négyezer évvel ezelőtt volt rabszolgasorban. Mi tudunk írni, olvasni. A blues százötven évvel ezelőtt született. Az a nép, amelyik a bluest úgymond feltalálta, akkoriban még rabszolgasorban volt. Az a nép még nem tudott írni, olvasni. De tudott mást. Sokkal közelebb állt az érdekes, ezoterikus szellemi világhoz, mint a gőgös, európai alapú kultúra. Ennek a nagyon pogány, nagyon földi, természetes fekete kultúrának és a gőgös, arrogáns európai szellemiségnek van egy érdekes ötvöződési pontja. Ennek a két kultúrának egy érdekes keveréke született a huszadik század elején, amit eleinte dzsessznek hívtak, aztán bluesnak neveztek, majd rock and rollnak, onnan meg minden elágazódott, és szertefutott, ezt nevezzük mi ma popzenének.

Szerinted alkati kérdés, hogy egy zenésznek melyik műfaj megy jobban? Mindenféle műfajban lehet remekelni, de biztos van egy olyan, amit jobban kedvelsz. Mitől függ ez, „belülről jön”?

Én csak magamról tudok beszélni. Amikor zenélni kezdtem, azért éreztem vonzóbbnak a dzsesszt és a bluest, mert egy kicsit elszigetelt a többiek közepszerűségétől. De ez is arrogancia, ez is gőgösség, ez is amolyan „kulturális identitásválasztás”: igen, én más vagyok, mint ti. Ez nem gőgösség?

Ha az ember be is tudja bizonyítani, hogy valóban jobb, vagy másabb ebben, vagy abban, akkor... hát igen, gőgösségnek is lehet ugyan nevezni, de...

De... erről van szó, ez a lényeg.

Honnan jön ez, belülről? Én például nagyon is jól tudom, mit szeretek olvasni, hogyan szeretek írni, nem is tudnék másképpen. De azt nem tudom, mit érez egy zenész, milyen zene mozgatja meg. Te meg tudod magyarázni, miért pont az a dallam, az a zene...

Egyszerűen a sejtjeim elkezdtek olyan frekvencián rezegni, mint az a zene, emiatt szeretem én azt a zenét, amit szeretek. Olyan ez, mint az orgazmus, sokkal gyorsabban lélegzem, beleélem magam, hozzá tartozónak érzem magam. És lehet az mindenféle műfaj. A műfajokban nem hiszek. Mert a műfajok választóvonalak. Én gitáros vagyok. Ez egy szakma... aztán rájöttem, hogy valóban egy szakma. Hivatás. Hivatás volt, aztán szakmává vált, ebből kell élni. Amikor erről beszélek, minden képmutató ember hátat fordít, sutyorog: mit beszélsz, ez művészet. Mondom: hülyék vagytok, ez nem

művészet, ez egy szakma, egy üzlet. Mert amikor elkezdesz játszani, akkor hobbi, ihlet, a tehetséged kiteljesedése, és az jó érzés. Utána, ahogy mész előre az években, már hivatás kezd lenni. Rájössz arra, hogy minden idődet erre szántad, nem értesz semmi máshoz, és akkor a szükség azt mondja: na, akkor ebből szakmát kell csinálni, mert ebből kell élni, mert mást nem tudsz. Ez csapda, tudod? Ilyenkor mit tehet az ember? Vagy megijed, és kiszáll ebből, és akkor ott áll egy abszolút hasznavehetetlen senkiként, hiszen nem ért semmihez. Vagy felvállalja: igen én egy gitáros vagyok, és ez egy üzlet. Nekem nincsen tartalék tervem. Előre megyünk, ez van. Így eljutsz valahová. Gitáros vagyok, és mindent el kell játszanom.

De azért bizonyítani is akartál. Meg akartad mutatni, hogy nem egy akármilyen gitáros vagy.

Ezért mentem Amerikába. Hogy autentikus és hiteles megmérettetésnek tegyem ki magam.

Amerikában sem lehetett könnyű.

Nem. Olyan szegény voltam pár hónapig, hogy szemeteskukában keresgéltem félig megevett szendvicseket, de ez is rendben van. Belefér.

Egyszer csak összecsomagoltál, és azt mondtad: nem tudok továbblépni Romániában, ezért elmegyek Amerikába szerencsét próbálni? Vagy már voltak kapcsolataid?

Voltak kapcsolataim is. 1996-ban és 1998-ban is jártam már az Egyesült Államokban. Aztán 2000-ben, amikor már itthon, Romániában is úgymond nevesebb, híresebb lettem, már rádióműsoraim is voltak, amelyben mindenféle dolgokról beszélgettünk, politikai, filozófiai kérdésekről, ez nem tetszett valakiknek, úgyhogy betörték a kocsim szélvédőit.

Ez a Radio Contact-os korszakodban történt?

Igen. A szélvédőtörés utáni negyedik napon már a repülőn ültem, és hamarosan leszálltam Chicagóban. Ehhez tudni kell azt, hogy időközben egy pécsi kollegával már levelezgettünk, ő blueskönyveket írt, és arra gondolt, hogy menjünk ki egy „expedícióra” a chicagói bluesfesztiválra. Azt mondta, elintézi a szállást meg a kaját, csak menjek vele, mert tudok angolul, és vannak valamiféle kapcsolataim. Segítsek neki – erre kért, és én igent mondtam. Készülődtem már az útra, de a szélvédős epizód arra késztetett, hogy

egy héttel korábban induljak. Csak két hónapig akartam távol lenni, ennyi időre elegendő ruhát csomagoltam. Egy bőrönd volt nálam. Meg egy gitár. A két hónapból aztán hat év lett.

És közben küldözgeted ide-oda a lemezeidet?

Csak a zenei szakmában vállalhattam munkát, gitárórákat adtam, kaszinókban játszottam, még rádióműsorom is volt. Nehéz volt – ott is klikkek vannak, mint mindenhol –, aztán sikerült bekerülnöm az egyikbe. A legnehezebb Las Vegasban volt. Az első időszakban egy Sandy Brooks nevű countryénekesnő bandájában zenéltem, vele turnéztunk, vagy negyvenezer mérföldet utaztunk keresztül-kasul Amerikán. Az jó volt. De aztán Sandy terhes lett 46 évesen, és azt mondta: fiúk, megállok. Igaz, mindannyiunknak szerzett munkát. Én egy kanadai énekes csajhoz kerültem, akinek az anyja az ingatlanbizniszben utazott, valamikor az volt az álma, hogy countryénekesnő lesz, de neki nem jött össze, így a lányát kínozza ezzel. Aki melleleg utálta ezt a mesterségét. Borzasztó boszorkány volt a mama. Sosem fizette ki azt a gázsit, amiben megegyeztünk, mindig veszekedni kellett vele. Végül Las Vegasban Loryék (így hívták a kanadai énekes lányt) béreltek egy standot a fesztiválon, hogy bemutassák a lány legújabb lemezét. Mi azt hittünk, van addig egy egyhetes szünetünk. A harmadik napon ezek eltűntek, minket pedig ott hagytak a kifizetetlen hotelszámlával, gázi nélkül. Ezután történt, hogy kukákból ettem. Szóval innen indult a Las Vegas-i életem.

Mennyi ideig éltél ott?

Majdnem négy és fél évet. Vegas nagyon érdekes város, nagyszerű város.

A Nashville Calling című lemezed ott született?

Igen. Las Vegasban szerencsém volt. Éhezős korszakomban egy este meghallottam a Bellagióban, hogy egy Csányi Zoli nevű pesti jazz-zongorista zenél, majd magyarul beszélgetett valakikkel. Odamentem hozzá, és előadtam neki a történetemet. Megkérdeztem tőle: új gyerek vagyok errefele, nincsenek kapcsolataim, zenész vagyok, segítesz? Ő csak annyit kérdezett: Jó vagy? Mondtam neki, hogy jó. Adott egy telefonszámot, aztán ő ajánlott be az első zenekarhoz. Csányi Zoli, hát ő volt a kapu. Utána meg beindult az élet. Volt jövedelmem, nem kell olyan sok, tudod? És akkor volt időm arra is, hogy elkezd-

jem küldözgetni a lemezeimet különböző kiadókhoz. Ajaj. Hát nem így működik ez. Körülbelül háromezer lemezt küldtem mindenfelé. Összesen két válasz, pontosabban két telefonhívás érkezett. De szerencsém volt ebben is, mert ez a két válasz együttesen összehozta azt a csapatot, amely aztán a *Nashville Calling*ot megcsinálta. Abszolút szerencsés csillagzat alá került minden: a zenei producer éppen Nashvillből való volt, a befektető pedig egy seattle-i úriember, egy vietnámi háborús veterán, aki mindig a pisztolyával hadonászott. Egy borzasztóan érdekes pasas, mindenféle biznisze, versenylovai vannak, Ukrajnában cukorgyára van, tehát egy ilyen „adventure capitalist”, egy játékos. Mindig van egymillió befektetni való dollárja. Őt azzal győztem meg, hogy Erdélyből vagyok, *the transylvanian guitarman*, hű, azt mondja, ez jó lesz, ilyet még nem hallott. Nem is érdekelte, hogy milyen zenét játszom, de mégis azt mondta, ez a lemez eladható lesz. És adott hatvanezer dollárt. Ennyibe került a *Nashville Calling*.

Gondolom, nem csalódott az úriember, elvégre 2006–2007-ben Grammy-díjra is jelölték ezt a lemezt, több kategóriában.

Nem csalódott. Szerencsés volt.

A szerencse a te életedben is jelentős szerepet játszik. Már csak annyit szeretnék megtudni tőled, hány helyen, hány városban laktál eddig?

A mostani bukaresti, ahol lakom, a huszonkettedik lakcímem. De 1993-ban jöttem ide, és 1998-ig 18 helyen laktam. Világszerte, ha jól számolom, 12-14 városban éltem rövidebb-hosszabb ideig.

Ezek közül melyik a kedvenced?

Las Vegas.

Most mivel foglalkozol? Tudom, az új lemezeidet a neten lehet megvenni, van egy interaktív honlapod.

Igen, ez a jövő. Azaz a jövő most van. És most újra indul az állami televízióban a műsorom.

Aha, tudom, mi is a neve, a „világ legédesebb műsorának”...

Acadeaua – Nyalóka. Miért, szerinted van valami, ami édesebb a cukorkánál?

Nem is tudom. Talán a méz.

Claims Conference ועידת התביעות
The Conference on Jewish Material Claims Against Germany

A TÁRGYALÁSOKAT KÖVETŐ ÚJABB KIFIZETÉSI LEHETŐSÉGEK HOLOCAUST TÚLÉLŐK RÉSZÉRE

A német kormánnyal folytatott tárgyalások nyomán a Claims Conference változtatásokat ért el a Közép- és Kelet-európai Alap (CEEF) és a Holocaust Áldozatok Kárpótlási Alapja (HVCF) jogosultsági kritériumait illetően, melyek lehetővé teszik, hogy további Holocaust túlélők kapjanak kifizetéseket. Minden változás 2012. január 1-vel lép életbe.

CEEF

Jogosulttá válhatnak a CEEF kifizetésekre olyan zsidó származású Holocaust túlélők, akik nem részesülnek nyugdíj-kifizetésből német forrásból (Article 2, CEEF, Német Kárpótlási Törvény – BEG -, Szövetségi Kárpótlási Törvény, PRVG, Osztrák OFG – Áldozatokról Történő Gondoskodási Törvény, Izraeli Pénzügyminisztérium A náci üldöztetés áldozataira vonatkozó 5717-1957 sz. törvénye) és:

- (i) 12 hónapig vagy tovább a német kormány által meghatározása szerinti gettóban voltak fogva tartva, vagy
- (ii) 12 hónapig vagy tovább bujkáltak embertelen körülmények között, a külvilággal való kapcsolat nélkül egy Németország által megszállt területen vagy csatlós államban, vagy
- (iii) 12 hónapig vagy tovább hamis személyazonossággal éltek egy Németország által megszállt területen vagy csatlós államban.

Azok a Holocaust túlélők, akik betöltötték a 75. életévüket és egy, a német kormány meghatározása szerinti gettóban legalább 3 hónapig (de kevesebb, mint 12 hónapig) voltak fogva tartva, **és nem kapnak nyugdíjat német forrásból** (ld. fent), jogosultak lehetnek havi 200 eurós járadékra.

A jogosultság megítéléséhez a CEEF Alap egyéb kritériumainak is meg kell felelni. Részletek találhatóak a www.claimscon.org internetes oldalon.

A jóváhagyott CEEF kérelmekre a kifizetések a beadás dátumától (de nem korábban, mint 2012. január 1) lesznek visszamenőleg érvényesek.

HVCF

Egyszeri, 1900 Euró összegű kifizetésre lehetnek jogosultak olyan kérelmezők, akik 1941. június 22 és 1944. január 27 között elmenekültek olyan szovjet területről, mely legfeljebb 100 kilométerre volt a német hadsereg (Wehrmacht) legkeletibb egységétől és később nem került német megszállás alá. Ebben a körben jogosultak lehetnek azok a zsidók, akik Moszkvából és Stalingradból menekültek el. Jogosultak lehetnek továbbá azok, akik Leningradból menekültek 1941. június 22 után, de a város 1941. szeptemberben történt megszállása előtt.

A HVCF-től történő egyszeri kifizetésre való jogosultság feltétele, hogy a kérelmező nem részesül nyugdíj-kifizetésből német forrásból (ld. fent).

HVCF kifizetésre jogosultak lehetnek olyan kérelmezők, akik bizonyos nyugat-európai országok állampolgárai voltak a náci üldöztetés idején, valamint az illető országnak a Németországgal kötött Globális Megállapodása idején is. Azok a "Nyugati Üldözöttek", akik úgy gondolják, hogy jogosultak lehetnek és még nem adtak be igényt a HVCF-hez, beadhatnak kérelmet. A "Nyugati Üldözöttek" akkor lehetnek jogosultak a HVCF-ből történő egyszeri kifizetésre, ha nem részesültek kifizetésben német forrásból, beleértve a Globális Megállapodást.

A HVCF-től történő egyszeri, 1900 eurós kifizetésre jogosultak lehetnek olyan, a volt szovjet blokk országában élő személyek, akik 1928-ban vagy ez után születtek, és a náci üldöztetés következtében árvák lettek (mindkét szülőt az üldöztetés során megölték). A jogosultság feltétele, hogy nem kaptak korábban kárpótlást német forrásból, és megfelelnek a Hardship Fund-éval megegyező kritériumoknak.

További részletek a www.claimscon.org internetes oldalon valamint a Claims Conference Budapesti Irodán:

Claims Conference

Budapesti iroda

1054 Budapest, Tüköry u. 3.

Email: Judit.szekely@claimscon.org

Phone: 374-3078 / 374-3084

00800-685-685-68